

Na osnovu čl. 5 stav (1) tačka h) i 19. stav (1) tačka c) Zakona o Agenciji za bankarstvo Federacije Bosne i Hercegovine ("Službene novine Federacije BiH", broj 75/17) i člana 12. stav (1) tačka d) Statuta Agencije za bankarstvo Federacije Bosne i Hercegovine ("Službene novine Federacije BiH", broj 03/18), Upravni odbor Agencije za bankarstvo Federacije Bosne i Hercegovine, na elektronskoj sjednici održanoj dana 20.03.2020. godine donosi

ODLUKU
O PRIVREMENIM MJERAMA KOJE BANKA PRIMJENJUJE ZA UBLAŽAVANJE
NEGATIVNIH EKONOMSKIH POSLJEDICA UZROKOVANIH VIRUSNIM
OBOLJENJEM „COVID-19“

Član 1.

Predmet

- (1) Ovom odlukom utvrđuju se privremene mjere sa ciljem ublažavanja negativnih ekonomskih posljedica uzrokovanih pandemijom virusnog oboljenja „COVID-19“ i očuvanja stabilnosti bankarskog sektora Federacije Bosne i Hercegovine, a koje se odnose na:
 - a) odobravanje olakšica klijentima banke koji su direktno ili indirektno pogođeni negativnim efektima,
 - b) posebna pravila za upravljanje kreditnim rizikom, koja banka primjenjuje u slučaju da odobri posebne mjere klijentu,
 - c) preventivne mjere sa ciljem očuvanja kapitala banaka.
- (2) Banka odobrava olakšice, odnosno posebne mjere iz člana 3. ove odluke klijentima sa ciljem prevazilaženja poteškoća sa kojima se suočavaju i olakšavanja klijentima da u narednom periodu uredno izmiruju svoje obaveze prema banci.
- (3) Odredbe ove odluke primjenjuju se na banke sa sjedištem u Federaciji Bosne i Hercegovine kojima je Agencija za bankarstvo Federacije Bosne i Hercegovine (u daljem tekstu: Agencija) izdala dozvolu za rad.

Član 2.

Pojmovi

- (1) Pojedini pojmovi koji se koriste u ovoj odluci imaju sljedeće značenje:
 - a) **Kreditne obaveze** su potraživanja banke od fizičkih i pravnih lica nastalih po osnovu ukupnog iznosa dospjele i nedospjele glavnice, obračunate i nenaplaćene kamate i naknade vezane za kreditno-garancijski posao, kao i potraživanja po finansijskom lizingu i faktoring poslovima u skladu sa zaključenim ugovorom.
 - b) **Klijent banke** je fizičko ili pravno lice čija je kreditna sposobnost pogoršana, odnosno čiji su izvori za otplatu smanjeni i time onemogućeno ili će biti onemogućeno izmirivanje obaveza prema banci, ukoliko je to posljedica negativnog utjecaja izazvanog pandemijom virusnog oboljenja „COVID-19“.
 - c) **Materijalno značajan iznos** ima isto značenje kao u Odluci o upravljanju kreditnim rizikom i utvrđivanju očekivanih kreditnih gubitaka ("Službene novine Federacije BiH", br. 44/19, u daljnjem tekstu: Odluka o upravljanju kreditnim rizikom).
 - d) **Posebne mjere** su privremenog karaktera i odnose se na pružanje mogućnosti odgode plaćanja kreditnih obaveza, restrukturiranja kreditnih obaveza ili druge olakšice koje imaju za posljedicu modifikaciju izloženosti koju je banka odobrila fizičkim i pravnim licima

zbog okolnosti koje mogu dovesti do otežanog izmirenja njihovih kreditnih i drugih obaveza prema banci, uz poduzimanje svih ostalih mjera za upravljanje kreditnim rizikom radi ublažavanja negativnih posljedica na kreditnu i otplatnu sposobnost klijenta banke, održivost njegovog poslovanja i poslovanje banke.

Član 3.

Posebne mjere

- (1) Posebne mjere koje banka može odobriti klijentima iz člana 2. stav (1) tačka b) su:
 - a) moratorij, odnosno odgodu u otplati kreditnih obaveza,
 - b) uvođenje „grace“ perioda za otplatu glavnice kreditnih obaveza u slučaju kredita koji se otplaćuju anuitetno na period od najduže 6 mjeseci,
 - c) produženje krajnjeg roka za otplatu kredita koji se otplaćuju anuitetno,
 - d) produženje roka dospijeca kredita sa jednokratnim dospijecom, uključujući i revolving kredite i prekoračenja po transakcionim računima na period od najduže 6 mjeseci, pri čemu bi klijenti tokom tog perioda mogli koristiti i dio izloženosti koji je bio neiskorišten na dan modifikacije,
 - e) odobravanje dodatnog iznosa izloženosti za potrebe prevazilaženja njegovih trenutnih poteškoća sa likvidnošću,
 - f) druge mjere koje banka poduzima u cilju olakšanja servisiranja kreditnih obaveza klijenta i uspostave održivog poslovanja klijenta.
- (2) Posebne mjere iz stava (1) ovog člana mogu da uključe i druge modalitete prilagođavanja načina i dinamike otplate kreditnih obaveza, primjerene olakšice i druge oblike podrške banke klijentima iz člana 2. stav (1) tačka b) ove odluke.
- (3) U okviru posebnih mjera iz stava (1) ovog člana, banka je dužna provoditi sve potrebne aktivnosti radi adekvatnog upravljanja kreditnim rizikom i prilagodbe trenutnim i privremenim okolnostima u poslovanju, sa ciljem stvaranja uslova za naknadni oporavak i ublažavanje nepovoljnih ekonomskih posljedica uzrokovanih pojavom virusnog oboljenja „COVID-19“ na održivost poslovanja klijenta.
- (4) Tretman posebnih mjera iz ovog člana mogu da imaju mjere koje je banka odobrila na osnovu pojedinačne analize kreditnog rizika ili rizika portfolija i/ili proizvoda, sektorske strukture izloženosti, na osnovu kojih je procijenila da će odobrene mjere omogućiti u narednom periodu uredno izmirenje kreditnih obaveza prema banci.
- (5) Banka će odobravati posebne mjere samo klijentima iz člana 2. stav 1. pod b) ove odluke.
- (6) Banka je dužna objaviti informacije o posebnim mjerama kreditnih obaveza na svojoj službenoj web stranici.

Član 4.

Modalitet

- (1) Banka je dužna da za klijente iz člana 2. stava (1) tačke b) ove odluke definiše primjeren modalitet koji sadrži posebne mjere iz člana 3. ove odluke koji će pomoći klijentima da u narednom periodu uspostave održivi model poslovanja i uredno izmiruju kreditne obaveze prema banci.
- (2) Modalitet može sadržavati jednu ili kombinaciju posebnih mjera, na osnovu zahtjeva klijenta i pojedinačne kreditne analize, na osnovu kojih je banka procijenila da će odobrene mjere pomoći klijentu da u budućem periodu uredno izmiruje svoje obaveze prema banci.
- (3) Banka može definisati modalitet za pojedinačnog klijenta ili na portfolio osnovi.

- (4) Prilikom definisanja modaliteta za pravna lica koja imaju izloženosti u drugim bankama i nedepozitnim finansijskim institucijama, banka treba da aktivno djeluje u cilju usaglašenog djelovanja sa drugim bankama i nedepozitnim finansijskim institucijama u pronalaženju zajedničkog modaliteta za naknadno prilagođavanje realnih mogućnosti otplate kreditnih obaveza.
- (5) Prije definisanja primjerenog modaliteta, banka može klijentu odobriti moratorij sa maksimalnim rokom trajanja do ukidanja proglašenja stanja „Prirodne ili druge nesreće na teritoriji Bosne i Hercegovine“, u cilju pripreme potrebne kreditne analize i utvrđivanje primjerenog modaliteta za klijenta.
- (6) Ovaj moratorij ne smatra se značajnom modifikacijom iz člana 6. stav (1) ove odluke i ne utiče na maksimalno trajanje moratorija iz člana 5. stav (2) ove odluke.

Član 5. Moratorij

- (1) Moratorij, u smislu ove odluke, predstavlja odgodu plaćanja kreditnih obaveza definisanih u članu 2. stav (1) tačka a) ove odluke.
- (2) Moratorij kao jedna od posebnih mjera u okviru modaliteta može se ugovarati najduže do 6 mjeseci.
- (3) U toku trajanja moratorija, banka ne obračunava zateznu kamatu na iznos dospjelih potraživanja.

Član 6. Ostale Modifikacije

- (1) Modifikacija izloženosti podrazumijeva izmjenu nekih ili svih uslova originalnog ugovora, te se smatra značajnom modifikacijom u smislu Odluke o upravljanju kreditnim rizikom, odnosno banka prestaje priznavati originalnu stavku finansijske aktive i počinje priznavati novu stavku, ali nije u obavezi da utvrđuje da li predmetna stavka predstavlja imovinu stečenu uz umanjene vrijednosti (POCI imovina).
- (2) U okviru primjene posebnih mjera, kamatna stopa za modificirane izloženosti ne može biti veća nego što je bila definisana postojećim ugovorom.
- (3) Prilikom ugovaranja posebnih mjera, banka ne može naplaćivati dodatne naknade za izvršene usluge, odnosno naknade povezane sa modifikacijom izloženosti.
- (4) Za promjene prvobitno ugovorenih uslova kredita, banke su u obavezi obezbijediti saglasnost svih ostalih ugovornih strana u kreditnom poslu.

Član 7. Posebna pravila za upravljanje kreditnim rizikom

- (1) Banka ne može odobriti posebne mjere u skladu sa ovom odlukom klijentima kod kojih postoji kašnjenje u izmirivanju obaveza prema banci duže od 90 dana u materijalno značajnom iznosu, odnosno dozvoljeno je odobravanje posebnih mjera samo klijentima čije su izloženosti raspoređene u nivo kreditnog rizika 3 na osnovu uslova prema kojima se smatra izvjesnim da dužnik neće u potpunosti izmiriti svoje obaveze prema banci definisanih članom 20. stav 3. Odluke o upravljanju kreditnim rizikom.
- (2) Banka modifikacije kreditnih obaveza koje su bile raspoređene u nivo kreditnog rizika 1 ili 2 na dan modifikacije označava u svom informacionom sistemu kao modifikacije uzrokovane tekućim potrebama dužnika, a modifikacije izloženosti koje su raspoređene u nivo kreditnog

rizika 3 na dan modifikacije označava u svom informacionom sistemu kao restrukturirane izloženosti.

- (3) Izloženost nastala uslijed modifikacije kreditnih obaveza klijenta koje su u trenutku modifikacije bile raspoređene u nivo kreditnog rizika 1 može biti zadržana u nivou kreditnog rizika 1 na dan modifikacije, a dalje raspoređivanje izloženosti u nivoe kreditnog rizika za vrijeme važenja ove odluke zavisit će isključivo od kriterija broja dana kašnjenja u materijalno značajnom iznosu. Pri tome, kriterij značajnog povećanja kreditnog rizika neće se uzimati u obzir (stavljanje na tzv. „watch“ listu, kriteriji za pogoršanje finansijskih pokazatelja dužnika definisani internim aktima banke i slično).
- (4) Izloženost nastala uslijed modifikacije kreditnih obaveza klijenta koje su u trenutku modifikacije bile raspoređene u nivo kreditnog rizika 2 može biti zadržana u nivou kreditnog rizika 2 na dan modifikacije, a dalje raspoređivanje izloženosti u nivoe kreditnog rizika za vrijeme važenja ove odluke zavisit će isključivo od kriterija broja dana kašnjenja u materijalno značajnom iznosu. Pri tome, banka nije tokom trajanja ove odluke u obavezi da razmatra ispunjenost uslova da se smatra izvjesnim da dužnik neće u potpunosti izmiriti svoje obaveze prema banci iz člana 20. stav (3) Odluke o upravljanju kreditnim rizikom, izuzev kriterija koji se odnosi na pokretanje stečajnog postupka ili likvidacija dužnika. Banka može rasporediti ove izloženosti u nivo kreditnog rizika 1 samo nakon isteka perioda oporavka definisanog Odlukom o upravljanju kreditnim rizikom.
- (5) Izloženost nastala uslijed modifikacije kreditnih obaveza klijenta koje su u trenutku modifikacije bile raspoređene u nivo kreditnog rizika 3 zadržava se u nivou kreditnog rizika 3 i može se rasporediti u nižu kategoriju izloženosti samo nakon isteka perioda oporavka definisanog Odlukom o upravljanju kreditnim rizikom.
- (6) Banka može u periodu od tri mjeseca od dana stupanja na snagu ove odluke kao referentni datum za utvrđivanje nivoa kreditnog rizika i broja dana kašnjenja koristiti datum 29.02.2020. godine umjesto datuma modifikacije.
- (7) Banka ne može smanjivati procenat pokrivenosti izloženosti očekivanim kreditnim gubicima bez otplate modificirane ili restrukturirane izloženosti.

Član 8.

Odobrenje posebnih mjera

- (1) Posebne mjere banka može provoditi na osnovu zahtjeva fizičkog i pravnog lica ili njihovo korištenje može pokrenuti samoinicijativno u okviru redovnog procesa praćenja potraživanja u kašnjenju, imajući u vidu nepovoljne ekonomske posljedice (direktne i/ili indirektne) uzrokovanih pojavom virusnog oboljenja „COVID-19“.
- (2) Prije odobrenja posebnih mjera propisanih ovom odlukom, banka je dužna da klijente upozna sa mogućnostima korištenja istih, svim uslovima i efektima mjera (ponuda), a klijenti su dužni izjasniti se o ponudi i dostaviti pisani prihvata ponude ako istu prihvataju.
- (3) Prihvatanje ponude i iz stava (2) ovog člana smatrat će se izjavom volje klijenta da je saglasan sa izmijenjenim uslovima kreditiranja, koje u vanrednim okolnostima izazvanim pojavom „COVID-19“ može privremeno, do sticanja uslova za pribavljanje originalnog dokumenta biti prihvaćeno u elektronskoj formi.
- (4) Izuzetno, ukoliko banka procijeni da fizičko lice neće biti u mogućnosti dati odgovor na ponudu banke radi tehničkih ili drugih prepreka, banka može aktivirati moratorij iz člana 4. stav (5) ove odluke uz obaveznu naknadnog informisanja istog i dokumentovanje razloga za takvo postupanje nadležnog nivoa za odlučivanje u banci.

- (5) Banka je dužna utvrditi način evidencije o postupanju u skladu sa odredbama iz ovog člana i osigurati potpunu dokumentovanost provedenih postupaka.

Član 9.

Očuvanje kapitala banke

- (1) Banka je dužna sa dodatnom pažnjom pratiti promjene u vlastitom poslovnom modelu, likvidnosti i profilu rizika, posebno ukoliko se koristi mogućnost iz člana 8. stav (4) ove odluke, te u skladu sa tim održavati adekvatan nivo i strukturu kapitala za pokriće svih rizika kojima je ili bi mogla biti izložena banka u nastalim okolnostima poslovanja.
- (2) Postupanje banke u skladu sa stavom (1) ovog člana podrazumijeva sve neophodne mjere koje uključuju:
- zadržavanje dobiti ostvarene u 2019. godini,
 - odgodu i/ili otkazivanje isplate dividende, varijabilnih naknada članovima upravljačkih tijela u nadzornoj i upravljačkoj funkciji i zaposlenika čije profesionalne aktivnosti imaju značajan utjecaj na rizični profil banke za vrijeme važenja ove odluke.
- (3) Za vrijeme trajanja stanja iz člana 4. stav (5) ove odluke, banka može koristiti zaštitni sloj za očuvanje kapitala, poštujući odredbe iz stava (2) ovog člana i uz prethodno obavještenje Agencije.

Član 10.

Izvještavanje

- (1) Banka je dužna osigurati praćenje realizacije posebnih mjera, voditi posebne analitičke evidencije na način da sve aktivnosti o odobravanju i ugovaranju posebnih mjera iz ove odluke i njihovi efekti budu pregledni i dostupni za potrebe banke, kao i u svrhu nadzora koji obavlja Agencija.
- (2) Banka je dužna izvještavati Agenciju o efektima realizacije posebnih mjera u skladu sa formom i u rokovima koje će direktor Agencije propisati u roku od 10 (deset) dana od dana stupanja na snagu ove odluke.

Član 11.

Obavezne aktivnosti banke

- (1) Banka je dužna sačiniti i Agenciji dostaviti Program posebnih mjera u roku od 15 (petnaest) dana od stupanja na snagu ove odluke.
- (2) Program posebnih mjera i izvještaji koji se dostavljaju Agenciji trebaju biti usvojeni od strane uprave banke.
- (3) Banka je dužna da Programom posebnih mjera definiše:
- ovlaštenja i odgovornosti u procesu provođenja mjera i aktivnosti,
 - sistem praćenja i izvještavanja u banci i izvještavanja Agencije o aktivnostima i mjerama iz ove Odluke i rezultatima u vezi sa njihovom primjenom,
 - vrste privremenih mjera i olakšica, kao i uslove za njihovu primjenu,
 - način dokumentovanja kreditnih aktivnosti,
 - postupak komunikacije sa klijentima u smislu odredbi ove odluke i druge elemente koje ocijeni relevantnim za primjenu odredbi iz ove odluke,
 - posebne mjere sistema internih kontrola.

Član 12.
Rok trajanja

Ova odluka je privremenog karaktera i primjenjuje se do njenog opoziva od strane Agencije.

Član 13.
Stupanje na snagu

Ova odluka stupa na snagu narednog dana od dana objavljivanja u "Službenim novinama Federacije BiH".

Broj: U.O.-41-01/20
Sarajevo, 20.03.2020. godine

PREDSJEDNICA
UPRAVNOG ODBORA

mr. sc. Ljerka Marić, dipl.ecc., s.r.